Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/42/2024
Identifikačné číslo spisu:	1110245077
Dátum vydania rozhodnutia:	18.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1110245077.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A. K., narodeného XX. V. XXXX, T., B. Č. X, t. č. Ú. X., X., K. R.. X, zastúpeného advokátkou JUDr. Helenou Čerešňovou, Svätý Jur, Horné Predmestie 216/16, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefánikova 17, IČO: 31595545, o zaplatenie 13.166,07 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-7C/231/2010, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/231/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. novembra 2023 sp. zn. 14Co/6/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. septembra 2020 č. k. 7C/231/2010-335 (v poradí druhým; pozn.) rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 13.166,07 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 13.166,07 eura od 19. apríla 2008 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.
1.1. Žalobca si žalobou uplatnil nárok na zaplatenie poistného plnenia za poistnú udalosť v rozsahu, v akom toto plnenie nebolo vyplatené vlastníkovi poisteného motorového vozidla. V konaní nebolo sporné, že žalobca uzatvoril so žalovanou 23. októbra 2007 poistnú zmluvu o havarijnom poistení motorového vozidla zn. BMV X53/FB71/01 s EVČ: T. XXX P. aj pre prípad poistného rizika krádeže predmetu poistenia, že došlo k poistnej udalosti - odcudzeniu motorového vozidla, že oprávnenej osobe z poistnej zmluvy vznikol nárok na poistné plnenie, že výška škody na motorovom vozidle bola 26.332,15 eura, že vlastníkom predmetu poistenia je obchodná spoločnosť UniCredit Leasing Slovakia, a.s., predtým CAC LEASING Slovakia, a.s., ktorej právnym nástupcom je obchodná spoločnosť, (ďalej len ,,leasingová spoločnosť“ alebo ,,leasingový prenajímateľ“) a že leasingový prenajímateľ vyzval žalobcu na doplatenie škody z poistnej udalosti 7.360,79 eura. Neoddeliteľnou súčasťou poistnej zmluvy boli Všeobecné poistné podmienky pre havarijné poistenie (ďalej len ,,VPP“). Žalobca nadobudol predmetné motorové

vozidlo od spoločnosti EURO Auto Profi s.r.o., na jeho kúpu uzatvoril 10. októbra 2006 s leasingovou spoločnosťou zmluvu o finančnom prenájme s dobou trvania 48 mesiacov (ďalej len ,,leasingová zmluva"). Žalovaná istina predstavuje sumu krátenia poistného plnenia (vo výške 50 %) pôvodne stanoveného na sumu 26.332,15 eura, ktoré nebolo vyplatené v zmysle čl. VI bod 5 VPP z dôvodu, že žalobca disponoval iba dvoma originálnymi kľúčmi od vozidla a táto skutočnosť nebola zaznamenaná v poistnej zmluve. Poistné plnenie vo výške 13.166,07 eura žalovaná uhradila na účet leasingovej spoločnosti. Krátenie poistného plnenia bolo určované internou metodikou. Žalovaná namietala aktívnu legitimáciu žalobcu, argumentujúc, že na poistné plnenie mala nárok tretia osoba - leasingová spoločnosť. Podľa bodu 9 písm. b) Obchodných podmienok prenajímateľa pre finančný leasing ojazdených motorových vozidiel v znení dodatku č. 1 (ďalej len ,,OOP") predmet leasingu musí byť počas celej doby trvania leasingu poistený; nárok na poistné plnenie patrí leasingovému prenajímateľovi a pre prípad, že tento patrí podľa poistnej zmluvy leasingovému nájomcovi, postupuje takýto nárok v plnej výške na leasingového prenajímateľa a v jeho prospech vinkuluje poistku. Žalobca tvrdil, že mu aktívna legitimácia vyplýva o.i. z bodu 9 písm. f) OOP, ktorý ukladá povinnosť v prípade poistnej udalosti uplatniť všetky z toho plynúce nároky z poistnej zmluvy uzatvorenej so žalovanou. Spornou tak v konaní ostala otázka aktívnej vecnej legitimácie žalobcu i otázka oprávnenia žalovanej krátiť poistné plnenie.
1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 788 ods. 1, § 797 ods. 1, § 806, § 815 ods. 1, § 791 ods. 1, § 53 ods. 4 písm. s), § 524 ods. 1, § 54 ods. 1, § 799 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 517 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ"). Konštatoval, že žalobca sa žalobou domáhal poistného plnenia za krádež poisteného motorového vozidla v rozsahu, v akom nebolo vyplatené leasingovej spoločnosti. Spornou bola aktívna legitimácia žalobcu, ktorú žalovaná namietala, zastávajúc názor, že právo na poistné plnenie má leasingová spoločnosť, v prospech ktorej je v poistnej zmluve zriadená vinkulácia. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nemožno súhlasiť s tvrdením žalovanej o tom, že žalobcovi v dôsledku poistnej udalosti nevznikla žiadna škoda a niet dôvodu na poskytnutie poistného plnenia, pretože do dňa krádeže žalobca uhradil leasingovej spoločnosti sumu 15.717 eur (približne 53,2 % kúpnej ceny) a je povinný doplatiť jej ešte sumu 7.361 eur, dôvodiac, že vznik škody je diametrálne odlišná kategória a nie je rozhodujúca pre posúdenie nároku žalobcu na poistné plnenie.
1.3. Poistníkom aj poisteným bol podľa poistnej zmluvy žalobca a predmetom poistnej zmluvy bolo poistenie cudzieho majetku (t. j. leasingovej spoločnosti). Ustanovenie § 815 ods. 1 OZ ustanovuje výnimku zo všeobecného ustanovenia § 797 ods. 1 OZ, keď vymedzuje osobu, ktorá má pri poistení majetku právo na poistné plnenie namiesto vlastníka poistenej veci tak, že touto osobou je poistený okrem prípadu, že v poistných podmienkach poisťovateľa je uvedené, že právo na poistné plnenie má iná osoba. Táto skutočnosť nebola preukázaná.
1.4. Pokiaľ ide o vinkuláciu poistného plnenia v prospech leasingovej spoločnosti, v poistnej zmluve ani v iných dokumentoch obsah tohto pojmu vymedzený nie je, preto súd prvej inštancie uzavrel, že v dôsledku nedostatku jej písomnej formy, vzhľadom na obligatórnu písomnú formu poistných zmlúv (§ 791 ods. 1 OZ) vrátane písomného vymedzenia obsahu vinkulácie ako vedľajšieho dojednania k poistnej zmluve, ktoré absentuje, nebola dojednaná platne, pričom jej obsah nevedela s istotou vymedziť ani žalovaná. Platnosť dojednania vinkulácie podľa súdu prvej inštancie neobstojí ani podľa § 53 ods. 4 písm. s) OZ, pretože vinkuláciou zabezpečený nárok - takmer o 30 % presahujúci nárok leasingovej spoločnosti -možno považovať za neprimerane vysoké zabezpečenie.
1.5. Súd prvej inštancie ustálil, že námietka žalovanej spočívajúca v dojednaní o postúpení pohľadávky v leasingovej zmluve zo žalobcu na leasingovú spoločnosť nie je dôvodná, táto dohoda v bode 9 písm. b) OOP je neplatný právny úkon z dôvodu neexistencie postupovanej pohľadávky, ako aj rozporu s § 54 ods. 1 OZ, pretože predmetom postúpenia bol nárok, ktorý v budúcnosti vznikne, prípadne nevznikne a žalobca sa ako spotrebiteľ nemohol v čase uzavretia leasingovej zmluvy platne vzdať možného budúceho nároku na poistné plnenie. Dospel k záveru, že žalobca je aktívne vecne legitimovaný a oprávnený na prijatie poistného plnenia v súlade s poistnou zmluvou a § 815 ods. 1 OZ, pretože vinkulácia poistného plnenia, ako aj postúpenie nároku na poistné plnenie na leasingového prenajímateľa neboli platne dojednané. Ďalej dôvodil, že nemal za preukázaný žiaden dôvod, ktorý by žalovanú oprávňoval krátiť poistné plnenie v zmysle § 799 ods. 3 OZ, ako aj čl. VI ods. 5 a ods. 14 Zmluvných dojednaní pre havarijné poistenie (ďalej len ,,ZD") spočívajúci v porušení povinností žalobcu ustanovených v § 799 ods. 1 a 2 OZ spôsobom, ktoré by mali podstatný vplyv na vznik poistnej udalosti alebo zväčšenie

rozsahu jej následkov. Na základe uvedeného posúdil súd prvej inštancie žalovaný nárok ako dôvodný v celom rozsahu, vrátane nároku na zaplatenie úrokov z omeškania. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa §255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 21. novembra 2023 sp. zn. 14Co/6/2022 zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v rozsahu 100 %.
2.1. Vyhovel tak odvolaniu žalovanej, ktorá považovala skutkové zistenia súdu prvej inštancie za nesprávne, rovnako ako jeho právne posúdenie veci vrátane určenia, že dohoda o postúpení pohľadávky v bode 9 písm. b) OOP je neplatný právny úkon. Odvolací súd konštatoval, že žalobca si musel byť vedomý, že nie je vlastníkom motorového vozidla, a tak v prípade poistnej udalosti má právo na poistné plnenie vlastník predmetu poistenia - leasingová spoločnosť. Leasingové spoločnosti bežne podmieňujú poskytnutie leasingu uzatvorením poistnej zmluvy pre havarijné poistenie leasingovým nájomcom a dojednaním vinkulácie poistného plnenia v prospech leasingovej spoločnosti. Súd prvej inštancie nesprávne dospel k záveru, že žalobca preukázal aktívnu legitimáciu. V danej veci sa poistenie vzťahovalo na majetok leasingovej spoločnosti, nie na majetok žalobcu, a škodu následkom poistnej udalosti utrpela leasingová spoločnosť, nie žalobca ako nájomca, preto aj poistné plnenie prináleží nie žalobcovi, ale leasingovej spoločnosti. Žalobca nie je v danej veci aktívne legitimovaný na podanie žaloby na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku poistnej udalosti, pokiaľ nie je vlastníkom poškodenej veci.
2.2. Ďalej odvolací súd poukázal na to, že žalobca splnil svoju povinnosť a uplatnil všetky nároky vyplývajúce z poistnej udalosti, o ktorej informoval leasingovú spoločnosť podľa bodu 9 písm. f) OOP. Zo žiadneho právneho predpisu, z dohody žalobcu s prenajímateľom či OOP nevyplýva, že poistné plnenie má byť vyplatené žalobcovi. Súd prvej inštancie sa dostatočne nezaoberal skutočnosťou, že poistné plnenie vo výške 13.166,07 eura bolo poukázané na účet leasingovej spoločnosti. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, prečo bola žalovaná povinná zaplatiť zvyšnú časť poistného plnenia inému subjektu ako vlastníkovi motorového vozidla. Ak by súd prvej inštancie považoval za dôvodný nárok žalobcu s tým, že žalovaná suma má byť vyplatená inému subjektu, takýto výrok rozsudku by bol nevykonateľný.
2.3. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „NS SR“ alebo „dovolací súd“) z 30. septembra 2008 sp. zn. 2Cdo/198/2007, v ktorom si leasingový nájomca uplatňoval náhradu škody na vozidle, ktoré bolo v čase poškodenia vo vlastníctve leasingovej spoločnosti, v ktorom súd vyslovil, že škoda spočívajúca v znížení hodnoty veci v dôsledku škodovej udalosti pred poškodením nevzniká tomu, kto nie je vlastníkom veci, pretože ju nenadobudol do vlastníctva a nezískal majetkovú hodnotu, ktorú by mohol stratiť. Odvolací súd zastal názor, že uvedené sa vzťahovalo aj na tento prípad, kľúčové je kto bol vlastníkom vozidla v čase poškodenia, pretože škoda mohla vzniknúť iba vlastníkovi vozidla, ktorý si mohol uplatňovať náhradu škody, nie žalobcovi ako leasingovému nájomcovi. Ak osoba nie je vlastníkom poškodenej veci, ale nájomcom, nedochádza k zníženiu hodnoty jeho majetku, lebo si poškodenú vec prenajíma. Je irelevantné, že vznik škody na motorovom vozidle má dopad aj na žalobcu (nájomcu), nakoľko absentuje príčinný vzťah medzi takýmto následkom a škodovou udalosťou. Len jeho vlastník si môže uplatniť nárok na náhradu škody. Priznanie aktívnej vecnej legitimácie žalobcovi na uplatnenie nároku na náhradu škody by bolo v rozpore s ustálenou judikatúrou [napr. rozsudok NS SR z 30. septembra 2008 sp. zn. 2Cdo/198/2007, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“) z 29. marca 2007 sp. zn. 25Cdo/267/2005 a rozsudok NS ČR z 30. októbra 2002 sp. zn. 25Cdo/78/2001].
2.4. Odvolací súd záverom konštatoval, že žalobca by si mohol v súdnom konaní uplatňovať nárok na vyplatenie poistného plnenia len v mene a na účet leasingovej spoločnosti, nie však vo svojom mene a na svoj účet. Z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu, ktorý bol dôvodom na zamietnutie žaloby, sa odvolací súd už nezaoberal ďalšími odvolacími námietkami žalovaného z dôvodu, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť

ktorého vyvodzoval z ust. § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí a dovolateľovi prizná nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100%, alternatívne aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Dovolateľ v prvom rade namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku aktívnej vecnej legitimácie a týmto nesprávnym právnym posúdením mu zároveň uprel právo na súdnu ochranu, keď mu neumožnil účinne brániť svoje práva dotknuté správaním žalovanej. Poukazoval na skutočnosť, že zmluvnými stranami poistnej zmluvy boli dovolateľ ako poistník/poistený a žalovaná ako poistiteľ. Aj v oznámení o poistnom plnení z 20. marca 2008, v ktorom žalovaná znížila priznané poistné plnenie o 50 % bol dovolateľ označený ako poistený aj ako poškodený. Na základe vinkulácie bolo poistné plnenie uhradené na účet leasingovej spoločnosti. Dovolateľ bol poistnou udalosťou priamo poškodený, pretože časť svojej povinnosti už splnil leasingovej spoločnosti, ktorá od neho po vzniku poistnej udalosti výzvou z 28. marca 2008 žiadala uhradiť zvyšnú časť nároku.

3.2. Žalobca v dovolaní uviedol, že je zmluvnou stranou dvoch absolútne samostatných právnych vzťahov: 1. leasingovým nájomcom z leasingovej zmluvy a 2. poistníkom/poisteným vo vzťahu k žalovanej. Ustanovenia OOP ukladajú dovolateľovi povinnosť v prípade poistnej udalosti uplatniť podľa pokynov leasingového prenajímateľa alebo podľa svojej poistnej zmluvy všetky z toho vyplývajúce nároky [bod 9 písm. f) OOP], tiež stanovujú, že od prevzatia predmetu leasingu prechádza na dovolateľa nebezpečenstvo škody, zničenia a jeho odcudzenia a nesie všetko riziko z poškodenia, zničenia, odcudzenia [bod 9 písm. a) a písm. c) OOP], z čoho vyplýva, že poškodeným je výlučne dovolateľ, ktorý znáša celú škodu na motorovom vozidle a je povinný uplatňovať všetky nároky z poistnej zmluvy. Poukázal na bod 20. uznesenia NS SR z 29. novembra 2018 sp. zn. 8Cdo/100/2017; uviedol, že poistná zmluva je dvojstranný právny úkon, z ktorého plynú práva a povinnosti len dovolateľovi a žalovanej a zakladá aktívnu a pasívnu legitimáciu.

3.3. Podľa dovolateľa odvolací súd nerozlišoval medzi nárokom na náhradu škody podľa § 420 a nasl. OZ a nárokom na vyplatenie poistného plnenia s poukazom na § 797 ods. 1 OZ a nevysporiadal sa s ust.§ 815 ods. 1 OZ, ktoré ignoroval, neaplikoval a v dôsledku toho vec nesprávne právne posúdil. Rozsudok NS SR z 30. septembra 2008 sp. zn. 2Cdo/198/2007, na ktorého záveroch založil odvolací súd svoje rozhodnutie, je neaplikovateľný na tento prípad, pretože riešil otázku náhrady škody podľa § 420 a nasl. OZ so všetkými atribútmi (škodca, zavinenie, príčinná súvislosť). Vymedzenie aktívnej vecnej legitimácie poistníka/poisteného na podanie žaloby voči poisťovni podľa § 815 ods. OZ a samotný vzťah medzi § 797 ods. 1 OZ a § 815 ods. 1 OZ podľa dovolateľa neboli v rozhodovacej praxi NS SR riešené. Čiastočne možno na tento prípad aplikovať uznesenie NS SR z 29. novembra 2018 sp. zn. 8Cdo/100/2017 bod 20., 24. a 25. v rozsahu základných kritérií posudzovania aktívnej vecnej legitimácie a práva žalobcu domáhať sa splnenia záväzku poisťovňou v prospech leasingovej spoločnosti, vzhľadom k tomu je právny názor odvolacieho súdu v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou NS SR. Na podporu svojich tvrdení dovolateľ citoval časti rozsudkov Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Cob/19/2012 a sp. zn. 2Cob/13/2021 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14Cob/126/2018. Argumentoval, že základnou povinnosťou poisťovateľa bolo poskytnúť poistné plnenie poistenému, pričom plnenie patrilo žalobcovi ako subjektu, ktorý bol povinný znášať nebezpečenstvo škody na veci, tretia osoba mohla mať v zmysle § 815 ods. 1 OZ nárok na poistné plnenie len v prípade, ak by VPP uvádzali inak, čo sa v tomto prípade nestalo.

3.4. Dovolateľ zdôrazňoval, že odvolací súd nesprávne posudzoval predmet konania ako uplatňovanie nároku na náhradu škody podľa § 420 a nasl. OZ a nie ako nárok na vyplatenie poistného plnenia, hoci aj VPP žalovaného stanovujú, že poisteným je osoba, na ktorú sa poistenie vzťahuje, je povinný predmet poistenia udržiavať, prevádzkovať, zabezpečiť proti krádeži. Ustanovujú, že právo na plnenie patrí poistenému, neurčujú, že nevzniká právo na plnenie z poistnej zmluvy inej osobe než poistenému a výslovne z nich vyplýva, že poistné plnenie patrí poistenému (čl. VI ods. 8 alebo 9, čl. I, čl. IX VPP), z čoho je zrejmé, že aktívne vecne legitimovaným je dovolateľ, ktorému patria nároky z poistnej zmluvy.

3.5. V závere svojho dovolania sa žalobca vyjadril k podstate vinkulácie. Vinkulácia, hoc aj platne dojednaná, nezbavuje dovolateľa práva domáhať sa svojho nároku na vyplatenie plnenia na súde, pričom nemusí žiadať plnenie v prospech tretej osoby, ale vo vlastnom mene a na vlastný účet a je už na ňom, aby samostatne vysporiadal svoje záväzky k tretím osobám.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol a priznal jej nárok na náhradu trov konania. Uviedla, že právna otázka aktívnej legitimácie už bola riešená v rozsudku NS SR z 12. februára 2008 sp. zn. 4Obo/16/2007, vychádzajúcom z obdobných skutkových okolností, v ktorom najvyšší súd dospel k rovnakému záveru ako odvolací súd v danej veci, že leasingový nájomca si nemôže vo vlastnom mene a na vlastný účet uplatňovať v súdnom konaní nárok na vyplatenie poistného plnenia, ak poistné plnenie bolo vinkulované v prospech leasingového prenajímateľa. Poukazujúc na bod 20. odôvodnenia napadnutého rozsudku žalovaná nesúhlasila s tvrdením dovolateľa, že odvolací súd posudzoval predmet konania ako náhradu škody. Navrhla dovolanie odmietnuť pre absenciu dovolacích dôvodov.
4.1. Žalovaná súhlasila s názorom NS SR v bodoch 22. a 23. uznesenia z 29. novembra 2018 sp. zn. 8Cdo/100/2017, že ak leasingový nájomca utrpí škodu na majetku z dôvodu, že poistné plnenie nebolo vyplatené v plnej výške leasingovému prenajímateľovi, ktorý si rozdiel vymôže od leasingového nájomcu, vtedy má mať leasingový nájomca aktívnu vecnú legitimáciu vymáhať si poistné plnenie miesto oprávneného leasingového prenajímateľa, nakoľko rozdiel mu leasingový nájomca doplatil a teda mu vznikla škoda. Podľa názoru žalovanej ale dovolateľ vznik takejto škody nepreukázal. Žalovaná zdôraznila, že dovolateľ vedie súdny spor pre tretiu osobu, ktorá akceptovala skutočnosť, že dovolateľ si nesplnil poistné povinnosti. Leasingová spoločnosť nemá o vec záujem a nevymáhala nárok od dovolateľa. Ak dovolateľ tento rozdiel neuhradil, nevznikla mu škoda a odvolací súd správne vyhodnotil, že v danom prípade nie je aktívne vecne legitimovaný, pričom prakticky je daný nárok zo strany leasingovej spoločnosti nevymožiteľný a ide len o úmysel dovolateľa bezdôvodne sa obohatiť. Skutočnosť, že dovolateľovi vznikla potenciálna škoda kvôli úhradám splátok pred poistnou udalosťou nesúvisí s týmto konaním, žalovaná však za túto škodu nezodpovedá.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej aj ako „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitosti dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania výlučne z ust. § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP v dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky aktívnej vecnej legitimácie, v dôsledku čoho mu odvolací súd uprel aj jeho právo na prístup k súdu.

8. V prvom rade sa žiada uviesť, že pokiaľ mal dovolateľ za to, že nesprávnym právnym posúdením veci došlo (aj) k upretiu jeho práva na prístup k súdu, toto právo, ako súčasť práva na súdnu ochranu a v širšom kontexte tiež práva na spravodlivý proces, nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok Na prijatie záveru o odňatí práva na prístup k súdu preto nepostačuje sama skutočnosť, že žalobca sa s názorom odvolacieho súdu nestotožňuje (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Preto, ak žalobca podaným dovolaním mienil namietať aj to, že odvolací súd nesprávnym právnym posúdením znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP], argumentujúc, že mu bola odňatá možnosť domáhať sa plnenia od žalovanej, dovolací súd uzatvára, že prípadné nesprávne právne posúdenie veci vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019). Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobcom namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle
§ 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Žalobca v dovolaní argumentoval, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žalobca ako leasingový nájomca nebol aktívne vecne legitimovaný uplatniť si voči žalovanej vo vlastnom mene a na vlastný účet nárok na zaplatenie nevyplatenej časti poistného plnenia, ak bola dohodnutá vinkulácia v prospech leasingového prenajímateľa ako vlastníka odcudzeného motorového vozidla. Odvolací súd podľa žalobcu navyše nesprávne posudzoval uplatňovaný nárok ako nárok na náhradu škody.

12. Podľa dovolateľa otázka, od ktorej v danom prípade záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil, bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ riešená iba čiastočne, a to v uznesení z 29. novembra 2018 sp. zn. 8Cdo/100/2017. Na podporu svojej dovolacej argumentácie poukázal i na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov.

13. Keďže odvolací súd sa zaoberal otázkou aktívnej vecnej legitimácie žalobcu ako leasingového nájomcu a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie vo veci samej, dovolací súd, súc viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej v danom prípade záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považoval dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá (porov. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/54/2018, 4Cdo/93/2022, ako i Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 76/2021, III. ÚS 7/2023) v ďalšom primárne skúmal, či rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. V tejto súvislosti mal možnosť posudzovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020). Neprihliadal však na rozhodnutia odvolacích súdov, na ktoré bolo poukázané v dovolaní žalobcu resp. vo vyjadrení žalovanej, pretože tieto nie je možné považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (pozri R 71/2018).

14. Záver, ktorý v posudzovanom prípade viedol odvolací súd k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie a zamietnutiu žaloby, spočíval v tom, že poistenie, poistného plnenia z ktorého sa žalobca v konaní domáhal, sa vzťahovalo na majetok leasingovej spoločnosti, nie na majetok žalobcu, pričom škodu v súvislosti s poistnou udalosťou utrpela leasingová spoločnosť ako vlastník odcudzeného motorového vozidla, nie žalobca ako jeho leasingový nájomca. Preto aj poistné plnenie, s prihliadnutím na obsah zmluvných dojednaní, prináležalo podľa odvolacieho súdu leasingovej spoločnosti, nie žalobcovi. Uzavrel, že pokiaľ nebol žalobca vlastníkom poškodenej veci, nebol aktívne legitimovaným na podanie žaloby na náhradu (zvyšnej časti) škody vzniknutej pri poistnej udalosti, ktorá dosiaľ nebola krytá už poskytnutým poistným plnením.

15. Nárok uplatňovaný žalobcom v tomto konaní možno zjednodušene definovať ako nárok na zaplatenie plnenia prevyšujúceho rozsah už poskytnutého poistného plnenia pri likvidácii poistnej udalosti. Prioritný význam pre posúdenie dôvodnosti takto uplatňovaného nároku, a v prvom rade tiež pre posúdenie toho, či žalobca bol skutočne nositeľnom ním tvrdeného subjektívneho práva na zaplatenie žalovanej sumy, malo zistenie, že v poistnej zmluve bola dohodnutá vinkulácia v prospech leasingovej spoločnosti, ako aj to že poistné plnenie bolo krátené o 50 % a takto krátené bolo poukázané priamo leasingovej spoločnosti.

16. V súlade so súkromnoprávnou zásadou vyjadrenou v § 3 ods. 1 OZ vlastnou pre výkon práv a

povinností vyplývajúcich z občianskoprávnych vzťahov, nebolo by žiaduce odoprieť súdnu ochranu tomu, kto uzavrel poistnú zmluvu na poistenie majetku pre prípad škodovej udalosti a voči komu si oprávnený z vinkulácie nárokuje sumu prevyšujúcu už poskytnuté poistné plnenie (napr. nárok na úhradu zvyšnej časti leasingového úveru). V tejto súvislosti už najvyšší súd v uznesení z 29. novembra 2018 sp. zn. 8Cdo/100/2017 publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 30/2019 vyslovil, že dlžník zo zmluvy o úvere, ktorému leasingová spoločnosť oznámila, že jej pohľadávka, ktorá sa stala predčasne splatnou v dôsledku vzniku poistnej udalosti na zaobstarávanej veci, bude znížená o predpokladané plnenie poisťovne, je aktívne vecne legitimovaný v spore proti poisťovni ako poistiteľovi obstarávanej veci a leasingovej spoločnosti ako poskytovateľovi úveru na zaobstaranie veci (v prospech ktorej bola dohodnutá vinkulácia poistného plnenia; pozn.). Predpokladom je, že sa domáha, aby poisťovňa zaplatila poistné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru.

17. Zjednodušene povedané, z vyššie uvedeného rozhodnutia, na ktoré v dovolaní poukázal aj sám žalobca, vyplýva, že leasingový nájomca je aktívne vecne legitimovaným na podanie žaloby o zaplatenie (nevyplatenej časti) poistného plnenia len v prípade, ak sa voči nemu leasingová spoločnosť preukázateľne domáha úhrady zvyšnej časti leasingového úveru (prevyšujúcej poukázané poistné plnenie), pričom žaloba musí smerovať tak voči poisťovni, ako aj samotnej leasingovej spoločnosti a žalobca sa môže domáhať len toho, aby poisťovňa zaplatila leasingovej spoločnosti poistné plnenie (resp. jeho nevyplatenú časť), s tým, že v rozsahu poskytnutého poistného plnenia zanikne povinnosť leasingového nájomcu vrátiť leasingovej spoločnosti dosiaľ neuhradenú časť leasingového úveru.

18. Judikát R 30/2019 je podľa dovolacieho súdu plne aplikovateľný aj na posudzovaný prípad, avšak nevyplýva z neho záver v prospech žalobcu. K záveru, že žalobca je v tejto veci aktívne vecne legitimovaným na uplatnenie nároku na zaplatenie plnenia prevyšujúceho rozsah poistného plnenia poukázaného v prospech leasingovej spoločnosti, by totiž bolo možné dospieť len v prípade, ak by žalobca tvrdil a preukázal, že leasingová spoločnosť si voči nemu uplatnila nárok na úhradu zvyšnej časti leasingového úveru prevyšujúcej už poskytnuté poistné plnenie, a rovnako len ak by tvrdil a preukázal, že tento nárok leasingová spoločnosť od žalobcu aj skutočne vymáha. Navyše, žaloba by v takom prípade musela smerovať aj voči leasingovej spoločnosti. Z hľadiska právnej kvalifikácie by takýto nárok žalobcu bolo možné posudzovať ako nárok na náhradu škody vzniknutej leasingovému nájomcovi v úzkej príčinnej súvislosti so správaním poisťovateľa, ktorý leasingovému prenajímateľovi ako majiteľovi poistenej veci odmietol poukázať poistné plnenie v plnej výške škody. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu je totiž ustálená v závere, že v čase trvania leasingového vzťahu môže škoda na predmete leasingu vzniknúť len leasingovému prenajímateľovi ako jeho vlastníkovi (porov. rozsudok najvyššieho súdu z 30. septembra 2008 sp. zn. 2Cdo/198/2007 v spojení s nálezom ústavného súdu zo 16. decembra 2014 sp. zn. III. ÚS 266/2014, ako aj napr. rozsudok najvyššieho súdu zo 4. júna 2024 sp. zn. 6Cdo/127/2022).

19. V posudzovanom prípade nebolo medzi stranami sporné, že žalovaná poukázala poistné plnenie krátené o 50 % priamo leasingovej spoločnosti ako oprávnenej z vinkulácie, pričom žalobca sa voči žalovanej domáhal doplatenia zvyšnej časti poistného plnenia tvrdiac, že toto bolo krátené nedôvodne. Zo skutkových zistení odvolacieho súdu, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP), ale nevyplynulo, že by žalobca v konaní preukázal, na základe čoho mal za to, že mu zvyšná časť nevyplateného poistného plnenia prislúcha. Hoci z obsahu súdneho spisu vyplynulo, že leasingová spoločnosť listom z 28. marca 2008 vyzvala žalobcu na úhradu nedoplatku dlžných čiastok leasingového úveru vo výške 221 751,09 Sk (7.360,79 eura), nebolo preukázané, že by uvedený nedoplatok od žalobcu aj skutočne vymáhala (porov. odpoveď na žiadosť z č. l. 266), pričom aj sám žalobca vo vyjadrení zo 16. decembra 2019 (č. l. 250 a nasl. súdneho spisu) uviedol, že tento nedoplatok od neho leasingová spoločnosť nikdy nevymáhala a tento je v súčasnosti už premlčaný a existuje len vo forme naturálnej obligácie. Napokon, žalobca v konaní nepreukázal a ani len netvrdil, že by sa leasingová spoločnosť vôbec voči poisťovni domáhala úhrady zvyšnej časti kráteného poistného plnenia. Z uvedených dôvodov, berúc do úvahy základnú definíciu aktívnej vecnej legitimácie, preto nemožno prijať iný záver než ten, že žalobca v konaní nepreukázal, že je nositeľom ním tvrdeného subjektívneho práva na zaplatenie zvyšnej časti

žalovanou priznaného poistného plnenia kráteného o 50 %.

20. Sumarizujúc vyššie uvedené, dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom prípade nespočíva na nesprávnom právnom posúdení otázky aktívnej vecnej legitimácie žalobcu - leasingového nájomcu - v konaní o zaplatenie časti poistného plnenia za škodovú udalosť vzniknutú na majetku leasingového prenajímateľa, keď jediným do úvahy prichádzajúcim právnym prostriedkom ochrany práv dotknutých správaním poisťovateľa a leasingového prenajímateľa bola žaloba o zaplatenie poistného plnenia priamo leasingovej spoločnosti. Preto pokiaľ ide o právne posúdenie otázky, od ktorej v danom prípade záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, žalobca v dovolaní nevymedzil právnu otázku, pri ktorej riešení by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], ani otázku, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], a ani otázku, ktorá by dovolacím súdom bola rozhodovaná rozdielne [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP]. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd rozhodol, významovo nezodpovedajú kritériu prípustnosti dovolania uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

21. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na závere, že právo na poistné plnenie patrilo leasingovej spoločnosti ako vlastníkovi poisteného vozidla, argumentujúc, že priama škoda v súvislosti s poistnou udalosťou mohla vzniknúť jedine v majetkovej sfére leasingového prenajímateľa, ktorý bol jediný oprávnený domáhať sa voči poisťovateľovi úhrady zvyšnej časti kráteného poistného plnenia. K tomu sa žiada dodať, že škoda spôsobená odcudzením predmetu leasingu nepochybne mohla mať negatívny dopad aj na majetkovú sféru leasingového nájomcu, ktorý jednak znášal úhrady poistného, ako aj jednotlivých splátok leasingového úveru, avšak jediným právnym prostriedkom, prostredníctvom ktorého mohol v danom prípade brániť svoje práva dotknuté správaním žalovanej, ktorá krátila poistné plnenie, ako aj leasingovej spoločnosti, ktorá sa voči poisťovni nedomáhala úhrady zvyšnej časti poistného plnenia a súčasne voči žalobcovi prípadne evidovala nedoplatok leasingového úveru, mohla byť žaloba, ktorou by sa žalobca domáhal, aby poisťovňa zaplatila poistné plnenie leasingovej spoločnosti s tým, že v rozsahu poskytnutého plnenia zaniká jeho povinnosť vrátiť leasingovej spoločnosti nezaplatenú časť úveru (porov. R 30/2019).

22. Dovolací súd s ohľadom na uvedené dospel po preskúmaní dovolania k záveru, že ďalšie žalobcom formulované námietky nespĺňali atribút právnej otázky, na ktorej rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo. Z uvedeného je zrejmé, že vo vzťahu k otázke významu vzájomného vzťahu ust. § 797 ods. 1 a § 815 OZ z hľadiska aktívnej vecnej legitimácie leasingového nájomcu, ako ani právnej povahy vinkulácie poistného plnenia preto nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo vo vzťahu k týmto otázkam zákonom vyžadované náležitosti (rozhodnutie odvolacieho súdu od ich posúdenia v konečnom dôsledku vôbec nezáviselo). Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecne koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23. Dovolací súd na podklade vyššie uvedeného uzatvára, že pokiaľ dovolateľ namietal, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, od ktorej v danej veci záviselo rozhodnutie, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, robí tak neopodstatnene. Dovolací súd, poznajúc svoju vlastnú judikatúru, zároveň nezistil, že by v danej veci išlo o naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) resp. písm. c) v spojení s § 432 CSP. Dovolanie v posudzovanej veci preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

24. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.